

**E HAALELE LOA IA ANA ANEI KA
OLELO MAKUAHINE.**

E kuu Lahui mai ka la hiki a ka komo
i Lehut.

(Mai ka Elele Hawaii, mai.)

Welina oukou:—Ke pahola aku nei
ka mea kakau i ka ninau e kau ae la
maluna iwaena o na makua ame na
kahu hanai o na keiki Hawaii pono
mai Hawaii a Nihau, a na oukou e
pane i ka mea i koe aku i ka mea ka-
kau, a i ole, hoololi ae i ka ninau a
mau ninau paha, a i ole, hookomo iho
i ninau a mau ninau paha ma kahi o
ka ninau a mau ninau paha.

1. Nokeaha i haalele ia ai ka olelo
makuahine iloko o na Kula Olelo Ber-
itania?

Haina. Ua oi aku ka makemake o
na makua, na kahu hanai i ka olelo
Beritania mamua o ka olelo makua-
hine, me ka olelo pu no o kekahi mau
makua a kahu hanai paha he olelo wai-
wai ole ka olelo Hawaii. I lilo wale ai
no ke aupuni i ka haole i ka puni ha-
ole.

2. Heaha na hemahema o ka haa-
lele ana i ka olelo makuahine a lilo
loa ma ka olelo malihini?

Hemahema 1. O ka makua a kahu
hanai a kupuna paha, i ike ole i ka o-
lelo Beritania a olelo ia mai, he loma
kau pane.

Hemahema 2. Ina ala kau keiki i
Honolulu a leka mai ia oe aole oe a
oukou paha paha i ike i ka olelo mal-
ihini, he hoka kau pane.

Hemahema 3. Ina olelo ino mai kau
keiki o kou lohe ole, he maikai wale
no ia.

Ke hoomanao nei au no kekahi ku-
punakane palupalu i olelo ino ia e ka-
na moopuna, aka, ua lilo la olelo ino
he mea ole me kona manao he olelo
maikai, a na hai i olelo mai ua olelo
ino ia mai la oe e ko moopuna, ua nui
ka ebaeha o ka mano o kela elemaku-
le. (Ua puka ka moololo o kela moo-
puna loko ino iloko o ka Nupepa Lahui
Hawaii.)

Hemahema 4. Ma kahi a'u e noho
nei he olelo Beritania ka na keiki e
a'o ia nei. Eia ka mea apiki, haawi
aku ka mea kakau i ka nupepa, eia
ka mea i pane mai, aole makou i ike
i ka heluhelu ma ka mea Hawaii. Eia
ka mea kahaha i ka mea kakau, he
olelo, maikai ka olelo ana, palolo launa
ole. I ka heluhelu me ke kakau ma ka
olelo makuahine he neo ia.

Aka, aole ka mea kakau e hoahewa
ana i ka hoouna i na kula haole, oia i,
he olelo haole ko keia mua aku. Aka,
o ka nele i ka heluhelu me ke kakau
ma ka olelo makuahine o ka ka mea
kakau ia e ninau nei.

Hemahema 5. Ke holomoku nei na
keiki o keia au i ka olelo malihini a
ke puka mai na kula mai, he hoohepa
mai ka olelo; o ka lua, he piha haakei
a kieke na keiki a kakou. Iua he
Hawaii me ka Hawaii e namu ana no,
aole he olelo ma ka olelo pono i elike
me kekahi lahui, aole lakou e olelo i
ka hai olelo, aka, olelo no i ka lakou
olelo. Aole pela kakou ka Lahui Ha-
wahi, aole noho i ike loa i ka olelo ha-
ole ke ike mai i kekahi poe o ka olelo
haole aku la no ia. oia i nae, he mau
Hawaii pono i laua.

3. Pehea e pau ai keia hemahema?

Haina. E noho mai ana ke Kau A-
haolelo he pono i na makua a i ka La-
hui no apau e hoopii i ka Ahaolelo e
a'u pu ia ka olelo makuahine iloko o
na Kula Beritania a pela e pau ai na
hemahema. Ka lua, e koho no na ma-
kua a kahu hanai paha i kumu no ka
lakou mau keiki a na na makua e uku
ke kumukula.

Nolaila e na makua mea keiki mai
ka hikina a ka la i Kumukahi a i ka
welona a ka la i Lehua, e ala a hana i
na mea i hoakaka ia ma keia kukulu
manao, a i ole, hoakaka hou ae i mau
kumu e pio ole ai ka olelo makuahine,
ka olelo oluolu a nani hoi o Hawaii.

Ke hooki nei ka inu ana o ka'u ma-
ka sila i ka wai o ka inika, a ike aku i
na pane o keia manaohai.

S. K. MAIALOHA.

Kawaliae, Mei 15, 1900.